

Stanovisko k vybraným ustanovením legislativního balíčku EU „Fit for 55“

Nový evropský klimaticko-energetický balíček bude mít zásadní dopady na hospodářství a energeticky náročná odvětví průmyslu všech členských států EU, Českou republiku nevyjímaje.

Hospodářská komora České republiky (HK ČR) vnímá příležitosti, ale také rizika, legislativního balíčku EU, kterým bude věcně provedena Zelená dohoda pro Evropu směřující ke snížení čistých emisí skleníkových plynů do roku 2030 nejméně o 55 % ve srovnání s úrovněmi z roku 1990. Do roku 2050 pak chce EU dosáhnout klimatické neutrality.

Nová politika EU v oblasti klimatu, energetiky, využívání půdy, dopravy a daní však přináší striktní cíle zejména pro ty členské státy EU, jejichž hospodářství je dosud značně závislé na fosilních zdrojích energie. Mezi ně patří i Česká republika. Tento legislativní balíček významně ovlivní ČR i z pohledu relativně vyšších dodatečných nákladů oproti řadě západních a severských zemí, jež jsou na fosilních palivech již nyní daleko méně závislé v porovnání s ČR.

HK ČR proto upozorňuje na možné negativní dopady do konkurenceschopnosti firem a na nutnost, aby byly v dalším legislativním procesu EU zohledněny rozdíly mezi jednotlivými zeměmi EU a struktura jejich hospodářství. **Rámcové pozice ČR k balíčku Fit for 55 proto z pohledu HK ČR musí zdůraznit aspekt konkurenceschopnosti firem, technologické neutrality i nákladové efektivity.**

HK ČR navrhuje, aby byla zpracována podrobná **studie dopadů** na členské státy, jíž Evropská Komise (EK) zatím nepředložila a která zanalyzuje a vyhodnotí environmentální, ekonomické a sociální dopady. Podporujeme proto, aby byla zpracována studie dopadů konkrétních transformačních kroků a investičních akcí alespoň na národní úrovni, kterou by zastřešilo MPO. HK ČR upozorňuje, že je třeba zhodnotit nákladovou efektivnost jednotlivých opatření, a současně celého balíčku jako celku. Balíček v mnoha ohledech nereflektuje technické a ekonomické možnosti jednotlivých členských států EU.

Je žádoucí, aby si členské státy uchovaly možnost stanovit si své **národní příspěvky k dosažení klimatických cílů EU**, a taktéž možnost alespoň částečně **rozhodovat o svém energetickém mixu**. Pro ČR je **klíčová role jádra a zemního plynu** a opatření v jednotlivých regulačních návrzích by tyto energetické zdroje neměla diskriminovat či vylučovat. Ambiciózní cíle by měly být podporovány pozitivními pobídkami, motivací, podporou výzkumu a vývoje a zohledňovat reálný vývoj a specifika jednotlivých sektorů. **Programy podpory pro dosažení klimaticko-energetických cílů musí být určeny všem firmám neohledně na jejich velikost a místo podnikání.**

Konkrétní připomínky k některým iniciativám balíčku Fit for 55:

Změna směrnice o energetické účinnosti (EED)

- **Článek 4** zavádí závazný cíl 9 % snížení konečné a primární spotřeby energie na úrovni EU – oproti základnímu scénáři (2020 Reference Scenario). Spotřeba EU v roce 2030 přitom nesmí být vyšší než 787 Mtoe v konečné spotřebě a 1023 Mtoe v primární spotřebě. Dle názoru HK ČR je to **nepřiměřeně vysoká ambice, kterou ČR musí odmítnout** – většina států EU tento cíl nebude schopna splnit. Pokud navíc EK zjistí nedostatečný pokrok, musel by členský stát zavést doplňkové nástroje, např. uložit opatření a povinnosti přímo hospodářským subjektům. ČR by se měla také vymezit proti zavádění fakticky závazného vzorce pro výpočet příspěvků členských států k cíli energetické účinnosti v příloze I. Pokud má být jedním z parametrů vzorce energetická náročnost HDP, pak by měl být korigována podílem průmyslu na HDP, aby nebyly znevýhodněny průmyslovější země. Parametr „nákladově efektivní příspěvek k potenciálu úspor“, který je založený na modelu PRIMES a jeho výpočet je zcela netransparentní, je třeba posuzovat za podmínek jednotlivých členských států.
- Dále je nutné dle HK ČR **odmítnout** jakékoliv navyšování cílů kumulativních úspor v **čl. 8 směrnice**, stejně jako nově zaváděnou povinnost datových center zveřejňovat od 15. 3. 2024 dodatečné údaje o své činnosti (spotřeba energie, množství dat, řízení teploty, využití odpadního tepla, OZE, aj.).
- Cíle dle článku 4 a článku 8 vnímáme jako propojené s cílem 40 % snížení emisí v ESR (non ETS). Jelikož má ČR v ESR stanoven cíl (26 %) nižší než jiné státy, cíle podle EED by měly být také nižší. Stávající cíl dle článku 8 je dostatečně ambiciózní.
- Splnění cíle 1,5% každoročního snížení konečné spotřeby energie od roku 2024 (z průměru let 2017-2019) by bylo pro ČR extrémně nákladné a znamenalo by zhruba zdvojnásobení nákladů na dosažení cíle pro období 2021-2030. **Nárůst cíle kumulovaných úspor 2030 z 464 PJ na asi 674 PJ je nutné taktéž odmítnout.**
- HK ČR nesouhlasí s tím, aby se požadavky energetické účinnosti v oblasti zadávání veřejných zakázek vztahovaly také na sektorové zadavatele. V tomto případě se nejedná o nakládání s veřejnými prostředky a energetická účinnost v oblasti energetické infrastruktury je navíc ve směrnici ošetřena. Odmítáme nadbytečnou dvojí regulaci a zvyšování administrativní zátěže.
- HK ČR podporuje přechod kritéria pro povinnost zpracování energetického auditu od velkých podniků ke spotřebě energie, která je podstatně objektivnějším parametrem pro smysluplnost zpracování energetického auditu. Ohledně povinnosti zavést certifikovaný systém energetického managementu navrhuje HK ČR s ohledem na certifikační náklady zvýšit prahovou hodnotu spotřeby energie ze 100 na 500 TJ.
- HK ČR principiálně souhlasí se stanovením základních smluvních práv pro vytápění, chlazení a teplou vodu, bude nicméně požadovat vypracování některých detailů. V definici účinného vytápění a chlazení platné od 1. ledna 2026 nesouhlasíme s explicitním určování podílu energie z obnovitelných zdrojů. Definice by měla být technologicky neutrální a zahrnovat všechny nízkoemisní zdroje tepla včetně odpadního tepla, fosilních paliv s CCS atd. Požadujeme explicitně vyjasnit, že do podílu obnovitelných zdrojů je možné zahrnout biometan a elektřinu dodávanou z distribučních soustav z obnovitelných zdrojů, pokud jsou pokryté zárukami původu, a dále elektřinu využitou při poskytování záporné regulace provozovateli přenosové soustavy.

- Ohledně emisního limitu v definici vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla požaduje HK ČR vyjasnění způsobu jeho výpočtu a případně jeho zvýšení tak, aby byl reálně dosažitelný při provozu kogeneračních jednotek na zemní plyn. Emisní limit by měl být aplikován nejdříve od 1. ledna 2026 a pro zamezení retroaktivity by se neměl vztahovat na zařízení, kterým byla přidělena provozní podpora před nabytím účinnosti směrnice po dobu nároku na tuto podporu za stávajících podmínek.

Revize směrnice o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva (AFIR)

- HK ČR se domnívá, že by forma právního předpisu měla být zachována na úrovni směrnice; forma nařízení je příliš regulativní a z hlediska aplikovatelnosti rychlejší, což vzhledem k vývoji v této oblasti není vhodné.
- Směrnice zavádí povinné národní cíle pro zavádění infrastruktury alternativních paliv. Čl.12 stanoví povinnost, aby každý členský stát do 1. 1. 2024 připravil návrh vnitrostátního politického rámce pro rozvoj trhu s alternativními palivy.
- **Včasné zajištění dostatečné infrastruktury plnicích a dobíjecích stanic bude klást vysoké investiční nároky na provozovatele distribučních a přenosových soustav. Je proto třeba pečlivě zvážit dopady na provozovatele sítí, protože požadavky na zasíťování všech dobíjecích stanic, které AFIR předpokládá, bude mít zásadní ekonomické dopady.**
- HK ČR upozorňuje na to, že mechanismus výstavby dobíjecí a plnicí infrastruktury musí být dostatečně motivační pro rozvoj čisté mobility. V případě nedostatečného zájmu o stavbu plnicích a dobíjecích stanic mohou být ohroženy cíle v oblasti dopravy.

Revize směrnice o systému obchodování s emisními povolenkami (ETS)

- Revize směrnice vychází ze třech zásad – navýšení cíle snížení emisí skleníkových plynů z 43 % na 61 % (2005-2030); navýšení lineárního redukčního faktoru (LRF) z 2,2 na 4,2 % s tím, že jednorázově se sníží množství povolenek (tzv. rebasing) o 117 milionů; zachování rezervy tržní stability (MSR) ve výši 24 %.
- **HK ČR zastává názor, že dosažení 61 % snížení emisí z úrovně 51 %, které mají zajistit současné politiky a opatření, lze naplnit uvedeným navýšením LRF na 4,2 % a další opatření nejsou zapotřebí.** V rámci výpočtu celkového množství povolenek v oběhu (tzv. TNAC) je potřeba zohlednit množství povolenek v držení finančních investorů, které nejsou pro provozovatele zařízení v ETS k dispozici.
- HK ČR trvá na tom, aby veškeré příjmy z povolenek byly státy alokovány na klimaticko-energetické či sociální účely (nyní 50 %). Modernizační fond (MF) a Inovační fond (IF) musí být navýšeny. Z důvodu rozšíření báze členských států způsobilých pro čerpání z Modernizačního fondu je třeba upravit alokaci pro ČR či upravit bázi pro výpočet tak, aby došlo k jejímu navýšení pro ČR, ke kterému dle současného návrhu de facto nedochází.
- Prostředky nemá být dle revize možné využívat na žádné fosilní zdroje (dosud jen pevné fosilní zdroje). **ČR by měla zabránit retroaktivní změně v Modernizačním fondu – vyloučení podpory fosilních paliv. HK ČR trvá na tom, aby byla pravidla ponechána beze změny minimálně pro stávající část Modernizačního fondu včetně finančních prostředků z tzv. derogačních a solidárních povolenek.**

- **Dále je nutné dle HK ČR odmítnout nová ustanovení týkající se subjektů podléhajících povinnosti energetických auditů (EED, carbon leakage protection), které budou muset zavádět navrhovaná opatření, jinak o povolenky zdarma přijdou (25 %).**
- HK ČR bere na vědomí rozšíření systému ETS o budovy a silniční dopravu v separátním systému (čl. 30) s tím, že svou pozici k tomuto tématu v současné době interně diskutuje vzhledem k dopadům, které zavedení tohoto systému může mít. Pro ČR je navrhována alokace ze Social Climate Fund 1,735 mld. EUR. Podle HK ČR **by měl být vznesen požadovat na navýšení, a to kvůli předpokládaným významným dopadům.**
- HK ČR podporuje, že v návrhu se předpokládá, že by 100% výnosů mělo jít na účely dekarbonizace energetiky a průmyslu.

Revize směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (RED II)

- Článek 3 upravuje **zvýšení unijního cíle pro podíl obnovitelných zdrojů (OZE) na spotřebě energie z 32 % na alespoň 40 % do roku 2030. ČR má cíl pro rok 2030 22 %, aktuálně je dle údajů z roku 2019 16,2 % (14 % elektřina, OZE v dopravě 8%, vytápění 23%).**
- **Problematické je podle HK ČR omezení podpor na některé druhy OZE, zejména u biomasy, průběžné navýšování OZE v sektoru průmyslu do roku 2030 o 1,1 procentního bodu ročně.**
- Návrh obsahuje podcíl pro podíl obnovitelného vodíku v průmyslu ve výši 50 % do roku 2030.
- **HK ČR obecně podporuje navýšení podílu OZE v ČR, pro postupnou dekarbonizaci hospodářství však bude důležitá (cenová) dostupnost zelené elektřiny, plynů a vodíku. Jako problematické se jeví i případné striktní, explicitní stanovení podílu 50 % zeleného vodíku ve spotřebě vodíku v průmyslu. V počátečním rozvoji bude důležitý také šedý a modrý vodík, respektive tzv. vodík z nízkoemisních zdrojů.**
- **HK ČR se domnívá, že bude-li přijat návrh a cíl v dané výši, bude třeba se zabývat i otázkami povolovacích řízení na OZE a jejich zrychlení a zjednodušení.**
- V sektoru budov navržen orientační cíl pro podíl OZE na konečné spotřebě energie budov v roce 2030 na 49 % (čl. 15a). Z věcného pohledu by však dle HK ČR mělo být upraveno spíše směrnici o energetické náročnosti budov. Podíl energie z OZE v budovách navíc není statisticky podchycena ani na národní úrovni ani v Eurostatu.
- HK ČR souhlasí s požadavkem minimalizovat nadměrné rušivé vlivy energetického využití biomasy na trh se dřevem jako surovinou pro materiálové využití. Respektuje požadavek, aby nebylo podporováno energetické využití řeziva a dýhy. Naopak zásadně nesouhlasí s tím, aby Komise mohla do podpory energetického využití biomasy dále zasahovat prostřednictvím delegovaného aktu. Nelze zvyšovat cíle využití OZE a současně neustálým stanovováním dodatečných podmínek podkopávat přípravu projektů na energetické využití biomasy. Směrnice po navrženém zpřísnění obsahuje i bez delegovaných aktů dostatečně silné nástroje pro zajištění udržitelného využití biomasy. Je potřeba otestovat fungování celého systému v praxi a teprve koncem desetiletí případně přistoupit k dalším změnám.
- Snížení prahu pro aplikaci kritérií udržitelnosti a úspory emisí skleníkových plynů v případě paliv z biomasy v zařízeních z příkonu 20 na 5 MW nepokládáme za nezbytné a jeho přínos bude z pohledu ČR marginální. Vzhledem k tomu, že v rozsahu příkonu 5 až 10 MW mají

členské státy zavést zjednodušené ověřovací schéma, jeví se jako vhodnější stanovit hranici 10 MW a zjednodušené ověřovací schéma vůbec nezavádět. HK ČR souhlasí s aplikací požadavku úspory emisí 80 % od 1. ledna 2026 na všechna zařízení bez ohledu na dobu jejich uvedení do provozu, což vytvoří rovné podmínky na trhu.

- HK ČR souhlasí s požadavkem, aby nebyla poskytována podpora pro samotnou výrobu elektřiny z lesní biomasy. Navrhujeme vypustit výjimky, které z tohoto zákazu směrnice obsahuje. Výjimky navržené Komisí nepovažujeme za opodstatněné. Biomasa je obecně vzácný zdroj, který musí být využit maximálně efektivně v kombinované výrobě elektřiny a tepla nebo ve výrobě tepla. Navrhujeme zákaz přeformulovat nikoliv jako samostatnou výrobu elektřiny (elektricity-only installations), ale jako povinné zajištění uplatnění užitečného tepla ve výši alespoň 40 % z vyrobeného tepla.
- HK ČR navrhuje doplnit do směrnice explicitní podporu energetického využití nerecyklovatelných odpadů bez ohledu na jejich podobu při respektování cílů oběhového hospodářství.
- Vzhledem k tomu, že soustavy dálkového vytápění jsou lokální a jasně oddělené, neměla by se na dálkové vytápění vztahovat povinnost využívat záruky původu pro dokladování palivového mixu. Pokud je konkrétnímu zákazníkovi nabízeno teplo z obnovitelných zdrojů, je naopak použití záruky původu na místě.
- HK ČR chápe nutnost zvýšení ambice využití OZE v sektoru vytápění a chlazení i její částečně rozdílnou distribuci mezi členské státy. Nicméně není jasné, co vlastně příloha 1a vyjadřuje a jak bylo navýšení podílu OZE pro jednotlivé státy stanoveno. Do cíle by měla být započítávána také elektřina a plyn z obnovitelných zdrojů spotřebovaný pro vytápění včetně výroby dálkového tepla a je třeba vyjasnit jakým způsobem. Není jasné, jak bylo stanoveno požadované navýšení tepla z OZE a odpadního tepla v soustavách zásobování teplem o 2,1 procentního bodu ročně. Procento by mělo být navázáno na celkový podíl OZE v sektoru vytápění a mělo by se odvíjet od cíle daného členského státu.
- HK ČR nesouhlasí s tím, aby kritéria pro povinný výkup tepla z OZE a odpadního tepla nastavoval kompetentní orgán členského státu. Domníváme se, že odkup tepla by měl být v první řadě dohodou smluvních stran. Teprve v případě odmítnutí by měl kompetentní orgán řešit spor a posoudit, zda jsou důvody odmítnutí dodávky tepla relevantní.
- HK ČR je skeptická k navrženému zřízení unijní databáze paralelně s celounijním schématem záruk původu. Bylo by absurdní, aby byly vydávány záruky původu a tyto byly následně povinně rušeny při povinném zavedení obchodovaných plyných paliv do nové databáze. Bez záruk původu také není možné vykázat využití těchto paliv zákazníkům. Zásadní nevýhodou databáze proti zárukám původu je, že na rozdíl od záruk původu, které jsou samostatně převoditelné, musí být v případě databáze transportován plyn a hrazeny příslušné tranzitní poplatky. S ohledem na likviditu trhu s plynými palivy z obnovitelných zdrojů považujeme za vhodnější schéma záruk původu rozšířit o funkce navrhované unijní databáze.

Revize směrnice o zdanění energie

- **HK ČR považuje za důležité, aby bylo o daňové legislativě v Radě rozhodováno nadále jednomyslně.** Jednotlivé země by měly zachovat poměr mezi minimálními sazbami, aby nedocházelo k disproporcím mezi jednotlivými státy.
- **HK ČR kvituje, že výhradně v gesci členských států bude zdanění jednotlivých druhů energií jakožto vstupů pro výrobu elektřiny.**

- HK ČR nesouhlasí se zrušením osvobození paliv využitých pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla požaduje jeho zachování.
- HK ČR principiálně nesouhlasí se zahrnutím paliv z udržitelné biomasy mezi energetické produkty podléhající energetické dani a považuje ho s ohledem na dosažení klimaticko-energetických cílů EU za kontraproduktivní. Zdanění biomasy pro výrobu tepla pouze v zařízeních s příkonem nad 5 MW považujeme za diskriminační. Pokud bude biomasa mezi energetické produkty zařazena, požadujeme alespoň rozšířit přechodné období 10 let v článku 15 odst. 1 také na udržitelná paliva z biomasy.